

MALDA VE İLİMDE CÖMERTLİK*

Eüzü bi'llâhi mine'ş-şeytâni'r-racîm.

Bi'smi'llâhi'r-rahmâni'r-rahîm.

El-hamdü li'llâhi hakka hamdihî. Ve's-salâtu ve's-selâmu alâ hayrı halkihî seyyidinâ muhammedin ve âlihî, ve sahibihî ecmaîn... Ve men tebiahû bi-ihsânin ilâ yevmi'd-dîn...

Emmâ ba'd: Fa'lemû eyyühe'l-ihvân, feinne efdale'l-hadîsi kitâbu'llâh, ve efdale'l-hedyi hedyü seyyidinâ muhammedin salla'llâhu aleyhi ve sellem, ve şerre'l-umûri muhdesâtühâ, ve külle muhdesetin bid'ah, ve külle bid'atin dalâleh, ve külle dalâletin ve sâhibehâ fî'n-nâr... Ve bi's-senedi's-sahîhi'l-muttasılı ile'n-nebiyyi salla'llâhu aleyhi ve selleme ennehû kâl:

لَا حَسَدَ إِلَّا فِي اثْنَتَيْنِ رَجُلٍ آتَاهُ اللَّهُ مَالًا فَسَلَّطَهُ
عَلَىٰ هَلَكْتِهِ فِي الْحَقِّ وَرَجُلٍ آتَاهُ اللَّهُ الْحِكْمَةَ فَهُوَ
يَقْضِي بِهَا وَيُعَلِّمُهَا

(حم.خ.م.ه.حب. عن اب ن مسعود)

RE. 480/9 (*Lâ hasede illâ fi'sneteyni: Raculin âtâhu'llâhu mâlen, feselletahû alâ heleketihî; ve raculin âtâhu'llâhu'l-hikmete, fehüve yakdî bihâ ve yuallimühâ*)

Sadaka rasûlü'llâh, fî mâ kâl, ev kemâ kâl.

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

Aziz ve muhterem cemaat-i müslimîn!

Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin selâmı, rahmeti, bereketi cümlelerin üzerine olsun... Rabbimiz Teâlâ ve Tekaddes Hazretleri dünya ve ahiretin hayırlarına sizleri ve bizleri nâil eylesin...

Peygamberimiz Efendimiz, rehberimiz, numûne-i imtisâlimiz, efdalü'l-beşer Muhammed-i Mustafa aleyhi efdalü's-salavât ve ekmelü't-tahiyât ve't-teslîmât hazretlerinin mübarek nasihatlerinden, hadislerinden bir demet okuyup izah etmek üzere toplandık. Okuyacağımız hadis-i şerifler *Râmûzü'l-Ehâdis* kitabının 480. sayfasında, 9. hadis-i şerif ve devamıdır. Metnini merak edenler oraya bakalar, istifade ederler.

Bu hadîs-i şerîflerin okunmasına, izahına başlamazdan önce, boynumuzun borcu, sevgimizin saygımızın gereği olduğu için, evvelen ve hâsseten Peygamber SAS Hazretleri'nin ruh-i pâkine âcizâne nâcizâne hediye ederiz, arzımız olsun diye ve sonra onun cümle âlinin, ashabının, etbâının, ahbabının ve sâir enbiyâ ve mürselîn ve cümle evliyâullah ve mukarrabînin ruhlarına ve hâsseten Ümmet-i Muhammed'in mürşidleri olan hakiki ulemâ, verese-i enbiyâ, sâdât ve meşâyih-i turuk-u aliyyemizin cümlesinin ruhlarına hediye olsun diye;

Okuduğumuz hadîs-i şerîfleri bize kadar nakletmiş olan alimlerin, râvilerin, bu kitabı telif eylemiş olan Gümüşhaneli Ahmed Ziyâeddîn Hocamız'ın ruhuna hediye olsun diye;

kendisinden yetişip el alıp tefeyyüz ettiğimiz Hocamız Muhammed Zahid Kotku Hazretleri'nin ruhuna hediye olsun diye;

Uzaktan yakından bu hadîs-i şerîfleri dinlemek üzere şumescide toplanmış bulunan siz kardeşlerimizin de ahirete göçmüş olan bütün sevdiklerinin, yakınlarının ruhlarına hediye olsun diye; Bu beldeleri canlarını, mallarını ortaya koyarak, 'Allah Allah' diye diye cihad edip fethetmiş olan fatihlerin, şehidlerin, gazilerin, mücahidlerin ruhlarına hediye olsun diye;

Cümle hayrât u hasenât sahiplerinin ve hâsseten içinde toplanıp şu dersi yapabildiğimiz şu mescidin yapılmasını ve yaşamasını sağlamış olan, imarı ve tamiri ile meşgul olmuş olan cümlenin ruhları ve onların geçmişlerinin ruhları için;

Biz yaşayan müslümanların da şu okuduklarımızdan faydalanıp, Rabbimiz'in rızasına uygun işler yapıp, rızasına uygun ömür sürüp, sevdiği amelleri işleyip, huzuruna sevdiği razı olduğu kullar olarak varalım ve ahirette Peygamber Efendimiz'e komşu olalım diye buyurun bir *Fâtiha*, üç *İhlâs-ı Şerîf* okuyup öyle başlayalım:

.....

a. Gıpta Edilecek İki Kimse

Mukaddimedede metnini okuduğum hadis-i şerif, 480. sayfanın 9. hadîs-i şerifi... Buhârî'de, Müslim'de ve çok kaynaklarda Abdullah ibn-i Mes'ûd RA'dan rivayet olunmuş.

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyorlar ki:¹

لَا حَسَدَ إِلَّا فِي اثْنَتَيْنِ رَجُلٍ آتَاهُ اللَّهُ مَالًا فَسَلَّطَهُ
عَلَى هَلَكَتِهِ فِي الْحَقِّ وَرَجُلٍ آتَاهُ اللَّهُ الْحِكْمَةَ فَهُوَ
يَقْضِي بِهَا وَيُعَلِّمُهَا

(حم. خ. م. ه. حب. عن اب ن مسعود)

RE. 480/9 (*Lâ hasede illâ fi'sneteyni: Raculin âtâhu'llâhu mâlen, feselletahû alâ heleketihî; ve raculin âtâhu'llâhu'l-hikmete, fehüve yakdî bihâ ve yuallimühâ*)

(*Lâ hasede illâ fi'sneteyni*) “Hased yoktur, hiç hased etmek yoktur, kıskanmak yoktur. Ama iki kimseye hased edilir, kıskanılır, imrenilir. İki kimseye gıpta olunur.”

1. (*Raculin âtâhu'llâhu mâlen, feselletahû alâ heleketihî*) “Bir adam ki Allah kendisine varlık vermiş, mal nasip etmiştir, parası pulu vardır ve bunu ihtiyaç sahibi olan kimselere dağıtıyor ve onların ihtiyaçlarını gideriyor, malını hak yolda sarf ediyor.”

---

¹ Buhârî, *Sahîh*, c.I, s.130, no:71; Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.251, no:1352; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XII, s.251, no:4198; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.432, no:4109; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.426, no:5840; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.II, s.200, no:1712; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.X, s.88, no:19951; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.VI, s.73, no:7528; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.292, no:90; Ebû Avâne, *Müsned*, c.II, s.469, no:3860; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.IX, s.11, no:5078; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.I, s.206, no:196; Hamîdî, *Müsned*, c.I, s.55, no:99; Abdullah ibn-i Mübarek, *Müsned*, c.I, s.61, no:60; İbn-i Asâkir, *Mu'cem*, c.I, s.16, no:18; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.359, no:16050; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XVI, s.376, no:17045.

2. (*Ve raculin âtâhu'llâhu'l-hikmete*) “Bir adam ki Allah kendisine ilim, hikmet, bilgi, mârifetullah vermiştir...”

Kur'ân-ı Kerîm'i bilmektedir, Peygamber Efendimiz'in sünnet-i seniyyesine vâkıftır, fıkıh bilmektedir, Allah'ın yolunu bilmektedir, ilim sahibidir, hikmet sahibidir...

(*Fehüve yakdî bihâ*) “O da bunun gereğince hükmediyor, hareket ediyor.” İlminin icabı neyse onu yapıyor. İlmiyle amelediyor, ilmiyle kendi tatbik ediyor, ilminin kendisini götürdüğü zarurî neticeleri üzerinde görüyoruz. Tamam; bu alim, alimin şânı da budur. Alim böyle yapar. Öyle yapıyor.

(*Ve yuallimühâ*) “Bu ilmi kendinden sonrakilere, gençlere ve öğrenmek isteyenlere de öğretiyor.”

Bu iki kimseye gıpta edilir, hased edilir.

Muhterem kardeşlerim!

Bunların ikisi de varlıktır. Birisi maddî varlık, ötekisi mânevî varlık olmuş oluyor.

İlk önce şu derhal meydana çıkıyor, anlaşılıyor ki, demek ki varlığından insan başkasına verecek, başkasını istifade ettirecek.

“—Rabbenâ, hep bana! Hepsini bana ver yâ Rabbi; başka kimseye verme!” gibi bir düşünce içinde olmayacak.

Bedevînin birisi Peygamber Efendimiz'in meclisine gelmiş.

Orada namaz kılmış, dua etmiş, elini açmış:

“—Yâ Rabbi! Beni ve Muhammed'i mağfiret eyle!” demiş. Başkasına bir şey yok.

Peygamber Efendimiz bunu duyunca demiş ki:

“—Ey filanca, sen Allah’ın rahmetini çok daralttın. Allah’ın rahmeti engin, herkese istesene...”

Peygamber Efendimiz’i sevdiğinden onun adını söylüyor, bir de kendisini söylüyor; başkası yok. Yani bir ona, bir ona; başkasına bir şey yok...

Böyle olmayacak; müslüman vermeyi, faydalı olmayı, fedakârlık yapmayı öğrenecek.

İslâm’ın ruhunda bu var. İşin aslında, temelinde insanda verme duygusu olacak, fedakârlık duygusu olacak. Yoksa bencil insanlar, hâris insanlar, sırf kendisini düşünen insanlar...

Nasreddin Hoca’ya sormuşlar:

“—Kâinatın merkezi neresi?”

O da demiş ki:

“—Eşeğimin ayağının bastığı yer.”

Bu adamlar da diyor ki:

“—Kâinatın merkezi ben, başkası değil.”

Her şey onun etrafında çevrelenmiş. Dünyada en önemli olan kendisi, kendi menfaati... Başkası ağlasın, üzölsün, ölsün, kalsın; solda sıfır, onların karınca gibi kıymeti yok. Hep kendisi... Bu iyi bir şey değil. Bu bencillik, hodbinlik, sırf kendisini görmek. İslâm’ın ana yapısı bu değil.

İslâm’ın ana yapısı, ana mantığı, temeli başka insanların da yüzünü güldürmek, başkalarını da sevindirmek, başkalarına fedakârlık yapmak.

“—Nereden fedakârlık yapacağım?”

Senin o kazandığın tatlı tatlı paralardan, kendi zahmet çektiğin şeylerden başkalarını istifade ettireceksin. Bu mal mülk tarzında olabilir. Harca, çıkart, elini cebine sok, biraz harca bakalım! Bak şurada zavallı adamcağızın dokuz tane çocuğu var, evi kira, maaşı bu kadar; bu nasıl geçinecek? Ne sihirdir ne kerâmet, nasıl oluyor bu iş? Biraz yardım et bakalım.

“—Hocam hiç istemiyor. Giyimi de biraz muntazam...”

Zaten istemez. Ayet-i kerimede buyruluyor ki:

يَحْسَبُهُمُ الْجَاهِلُ أَغْنِيَاءَ مِنَ التَّعَفُّفِ تَعْرِفُهُمْ
بِسِيمَاهُمْ لَا يَسْأَلُونَ النَّاسَ إِحْافًا

(البقرة: ٢٧٣)

(*Yahsebühümü'l-câhilü ağniyâe mine't-teaffufi ta'rifuhüm bi- sîmâhüm lâ yes'elûne'n-nâse ilhâfâ*) [Bilmeyen kimseler, iffetlerinden dolayı onları zengin zanneder. Sen onları simalarından tanırırsın. Çünkü onlar yüzüzlük ederek istemezler.] (Bakara, 2/273)

İffetinden, haysiyetinden, onurundan dolayı öyle davranır ki fakirliğini saklar, söylemez, istemez. Sen arayıp bulacaksın, ona vereceksin. Hem de güzel bir üslup ile vereceksin, güzel bir tarzda vereceksin.

Eski meşhur şairlerden, çok da eski değil de burada ismini söylemek istemiyorum, kim olduğunu biliyorum. Derbeder bir adam.

Muhtaç, bekâr, evi perişan, yorganı yastığı leş gibidir, üstü başı kirlidir. Ama derya gibi ilmi var. Para versen almaz.

Bir tanesi yolda koşmuş arkasından;

“—Affedersiniz efendim, siz düşürdünüz galiba, buyurun alın!” demiş, bir altın lira vermiş.

Adamda altın lira ne arasın; meteliğe kurşun atan bir insan, parası pulu yok. Tabii o da ârif, zarif bir kimse, şair. Altını almış;

“—Bu benim düşürdüğüm para değil, sizin kalbiniz!” demiş, cebine koymuş.

Çok zarif bir şekilde söylemiş.

Tabii verirken de karşı tarafın kalbini kırmamak da İslâm’ın şânındandır, zerafetindedir.

“—Al bunu Hasan Efendi, bu benim zekâtım ha! Al bakalım!

Hadi bakalım, hayrını gör!”

Bu kadar kalabalığa duyurdun, adamın fakirliğini perişan ettin, kıpkırmızı oldu adamcağız... Almasa evde çoluk çocuk aç, alsa perişan ettin adamı! Sessizce versene, kıyıda köşede...

“—Herkes bilsin benim ağa olduğumu... Bak yeleşimin burasından burasına kösteğim var, altından; zenginim. Herkes de hayır yaptığımı bilsin!”

Zaten bir hayır yaptığı zaman da plaka koyar oraya:

“—Hacı bilmem kimin hayrâtıdır!” diye.

Bu gösteriş...

Ötekisi güzel!

Cennete girecek insanlardan, mahşerde hiç zahmet sıkıntı çekmeyecek insanlardan, Arş'ın gölgesinde sefa sürececek insanlardan bir tanesi de kim:²

وَرَجُلٌ تَصَدَّقَ بِصَدَقَةٍ فَأَخْفَاهَا حَتَّى لَا تَعْلَمَ شِمَالُهُ

مَا تُنْفِقُ يَمِينُهُ

(خ.م.ت.ن.حم. عن أبي هريرة)

(*Ve racülün tesaddaka bi-sadakatin feehfâhâ hattâ lâ ta'leme şimâluhû mâ tünfikü yemînühû*) Sağ elinin verdiği sadakayı sol eli bilmeyecek şekilde gösterişsiz, gizli sadaka veren kimse;

Öyle sadakayı gizli veriyor ki, sağ elinin verdiğiinden sol elinin haberi yok.

Ya bunlar yan yana, bunlar birbirini görürler. Sağ elinin yaptığı hayırdan sol elinin haberi olmayacak kadar. Böyle anlatmış Peygamber Efendimiz, ifade ediş tarzı böyle. Yani kabahat yapar gibi hayır yapıyor. Sessizce, gizlice, kimse görmeyecek gibi hayrı gizli yapıyor.

---

² Buhârî, *Sahîh*, c.I, s.234, no:629; Müslim, *Sahîh*, c.II, s.715, no:1031; Tirmizî, *Sünen*, c.IV, s.598, no:2391; Neseî, *Sünen*, c.VIII, s.222, no:5380; İmam Mâlik, *Muvatta'* (Rivâyet-i Yahyâ), c.II, s.952, no:1709; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.439, no:9663; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.I, s.185, no:358; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.X, s.338, no:4486; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VI, s.251, no:6324; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.405, no:549; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VIII, s.16424; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.III, s.461, no:5921; Abdullah ibn-i Mübârek, *Müsned*, c.I, s.47, no:80; Ebû Hüreyre RA'dan.

Neden? Şöhret olmasın diye, riya olmasın diye, gösteriş olmasın diye.

Eski insanlar ne zarif insanlarmış! “Bunu siz düşürdünüz galiba, buyurun.” diyor. O da anlıyor tabii; “Hayır, o benim düşürdüğüm altın değil, bu sizin kalbiniz.” diyor.

İnsan malı verecek, fakirleri arayacak.

İşte geliyor Ramazan, önümüzde... Şaban'ın birinci haftası bitmek üzere. Hatırınızda kalmıştır, Peygamber Efendimiz SAS buyuruyor ki:³

رَجَبُ شَهْرُ اللَّهِ وَشَعْبَانُ شَهْرِي وَرَمَضَانُ شَهْرُ
أُمَّتِي

(أبو الف تح فى أماليه عن الحسن مرسل)

RE. 289/2 (*Recebü şehru'llâh*) “Receb Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin ayıdır. (*Ve şa'bânü şehri*) Şa'ban ayı benim ayımdır. (*Ve ramadânu şehru ümmetî*) Ramazan da ümmetimin ayıdır.”

“—Ne demek acaba? Receb, Allah'ın ayı; ne demek?”

Bana öyle geliyor ki.

“—Ey insanlar! Receb'de kendinize çekidüzen verin, günahlardan elinizi eteğinizi çekin, tevbe edin, Allah'ın dergâhına yönelin! Allah'tan afv u mağfiretini elde etmeye çalışın.” demek.

³ Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.275, no:3276; *İbn-i Asâkir*, *Mu'cem*, c.I, s.114, no:210; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.374, no:3813; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.XII, s.556, no:35164; *Keşfü'l-Hafâ*, c.II, s.341, no:1358; *Câmiu'l-Ehâdîs*, c.XIII, s.109, no:12682.

Şaban'da Peygamber Efendimiz'e dikkat edin! Peygamber Efendimiz'e salât u selâm çokça getirin! Çünkü cennete götürecektir yol, Peygamber Efendimiz'in yoludur. Tevbe ettin, ne yapacaksın? Peygamber Efendimiz'i gözle, izle, peşinden git, dosdoğru cennete gidersin. Salât u selâm getir, sünnetini öğren. Hadis meclisine gel, öğrendiğini tatbik et. Peygamber Efendimiz'in.

Ramazan, Ümmet-i Muhammed'in ayı. Ayların hepsi bizim ama niye Ramazan Ümmet-i Muhammed'in ayı oluyor?

Mahsulü toplama ayı. Ceplerini doldur. Çuval getir, çuvalı doldur Ramazan'da... Receb'te tevbe etmişsen, Üç Ayların havasına girmişsen, günahları bırakmışsan, havâyâtı bırakmışsan, Peygamber Efendimiz'in sünnetine uyma çizgisine yükselmişsen, artık Ramazan'ın ibadetleri de zaten gecesi gündüzü karmakarışık oluyor, tatlı bir kargaşa...

Gece uyku uyumuyorsun, sahura kalkıyorum diye. Sabahleyin camiye koşuyorsun, aman camideki cüzü kaçırmayayım diye. Akşam; kıl babam kıl, bir sürü namaz... Yatsıda teravih, gündüz oruç... Gecesi, gündüzü devamlı bir mânevî kazanç... Güldür güldür, güldür güldür sevaplar akıyor. Doldur doldurabildiğin kadar. Havuzunu doldur, ambarını doldur, çuvalını doldur, her şeyi doldur, git.

İnsan Ramazan'a erer de Ramazan'ın arkasından mahrum çıkarsa, gerçekten çok zavallı insanmış, çok mahrum insanmış!

Şimdiden Peygamber Efendimiz'in yoluna uyum sağlamaya çalışacağız. Kendimizi uydurmaya çalışacağız. Yani sıra Müslümanlığından kaliteli Müslümanlık seviyesine yükseleceğiz.

Önümüzde Berat Kandili var, beratımızı alacağız. Az kaldı, beratımızı alacağız. Allah hepimize güzel huylar, güzel haller nasib eylesin...

Demek ki, bu iş kesenin ağzını açmadan olmuyor. Fedakârlık yapmadan olmuyor.

“—Hocam ben o paraları ne zahmetlerle kazandım. ‘Havuza at!’ desen arkasından ‘cump’ diye atlarım.”

Atlarsın ama işte;

لَنْ تَنَالُوا الْبِرَّ حَتَّى تُنْفِقُوا مِمَّا تُحِبُّونَ

(أل عمران: ٩٢)

(*Len tenâlü'l-birre hattâ tunfikû mimmâ tuhibbûn*) “Sevdiklerinizden Allah yolunda infak etmedikçe takvâ ehli insan seviyesine, yüksek kaliteli müslüman durumuna gelemesiniz.” (Âl-i İmran, 3/92)

Fedakârlık yapacaksınız. İnsanların kıymeti fedakârlığı nisbetinde ölçülür.

“—Ben Müslümanım!”

Nereden belli?

Kılığından belli değil. Şu İngiliz, bu da bizim vatandaş. Sakal bıyık; dümdüz. Kravat yerinde. Pantolon; jilet gibi ütülü. Tavır tamamen Batılı âdâb-ı muâşeretî; reveranslar, el sıkılmalar ve sâireler.

“—Ayır bakalım, bil bakalım; hangisi müslüman, hangisi hıristiyan?”

Bilemezsin. Bir de rengi sarıyorsa yandın. Yani esmerliğinden bilirsin de; “Bu bizim Anadolu tipi” dersin.

Esmer de olmadı mı, insan; “Acaba İngiliz mi? Acaba Amerikalı mı?” diye bocalar.

İnsanın dışı bir başka türlü olacak. Her hâlinde, hareketinde, davranışında imanının eseri görülecek. Ve eli de açık olacak.

“—Peygamber SAS nasıl cömertti?”

Deniz gibiydi. Bulut gibi... Buluttan nasıl şakır şakır şakır şakır... Say bakalım kaç tane damla?

“—Hocam git işine, buluttan damla mı sayılır?”
Rasûlullah’ın cömertliği mi ölçülür?

Denizin damlaları maşrapayla ölçülebilir mi? Al eline süt ölçmeye mahsus kabı, daldır bakalım, Marmara denizi kaç litre? Ölçülebilir mi? Mümkün değil.

Rasûlüllah Efendimiz’e ganimetten altınları getiriyorlar. Bir örtüyü yere yayıyorlar. Bütün paralar yığılıyor, şöyle bir yığın oluşuyor. Gelene veriyor gidene veriyor, gelene veriyor gidene veriyor, gelene veriyor gidene veriyor; geride bir şey bırakmıyor!

Biz olsaydık; “Dosdoğru bir yere yatıralım; şusunu alırız, busunu alırız, orasını hayır yaparız, burasını hayır yaparız...” derdik.

Hayrı akşama gecelettirmiyor, böyle veriyor.

Birisi bir sürüyü beğenmiş:

“—Yâ Rasûlallah, ne güzel bir sürü!” demiş.

Ganimet malı, beytûlmâle gelmiş bir sürü...
Güzel güzel koyunlar... Tüylü tüylü, sürmeli
gözlü koyunlar...

“—Ne güzel bir sürü!”

“—Çok mu beğendin?” diyor Peygamber
Efendimiz.

“—Evet, güzel bir sürü yâ Rasûlallah!”

“—Al, hepsini al!”

“—Hepsini mi yâ Rasûlallah?”

“—Hepsini al...”

Ne olacak, Allah yine verir...

Peygamber Efendimiz’in verişi öyle. “Hepsini
al!” diyor.

Hadi hepsini önüne katıp sevine sevine,
kabilesine öyle gidiyor.

“—Ne bu hâl? Sabahleyin sen kabileden tiril
tiril çıktın, akşam bu sürü nereden geliyor?
Tek başına yol kesmiş olsan, bu kadar işi
beceremezsin. Bu nereden geldi?” diyorlar.

“—Muhammed SAS, fakirlikten korkmayan
insanın verişiyle veriyor. O verdi.” diyor.

“—Yaa, Allah Allah, öyle mi?..”

Bütün kabile ahâlisi gelip müslüman oluyorlar.

Bir koyuna bir müslüman değmez mi? Gelen
kabile ahâlisi koyunlardan fazladır.

Cömertlik, sevgi cezbeder. Cömertlik insanı cennete götürür.

Cimrilik cehenneme götürür.

Birisi gelmiş, bizim, Allah selâmet versin, ömür versin, sıhhat versin, Ali Yakup Cenkçiler Hocamız'a –adı aklıma gelmedi– Bağdat'ta sormuş:

“–Hocam, ben tesbihi zikri cehrî mi yapayım, zikr-i hafî mi yapayım?” Yâni, “Allah, Allah, Allah, Allah, Allah...” diye yüksek sesle mi, yoksa içimden mi çekeyim?” diye sormuş.

O da diyor ki:

“–Baktım adam zengin ama cimri, sen zikri böyle yapacaksın!” demiş, para verme işareti yapmış.

Çok hoşuma gidiyor. Her yerde anlatıyorum, her vaaz da olsa yine anlatırım. Yani para sayar gibi... Sen böyle “Allah Allah Allah Allah...” diyeceksin. Sen para vereceksin. Çünkü Allah sana mal vermiş; malı Allah yolunda sarf edeceksin!

“–Hocam bugün herkes zengin, fakir yok. Kime baksan parası pulu yerinde...”

Öyle değildir, nice fakir fukarâ vardır.

Kimisi kendisini astı diye geçmiş devirlerde gazetelerde yazdı. Bir haftadır çoluk çocuğu ile ekmeği şekerli suya bandıra bandıra yiyorlarmış. Ondan sonra iş aramış, bulamamış, canına kıymış.

O da doğru değil; intihar İslâm'da yok ama çocuklarının perişanlığından, parasızlıktan pulsuzluktan... Tabii insan aç oldu mu aklî dengesi de kaybolur. Sen şimdi rahat benim söylediğimi anlıyorsun. Ben de söylediğimi biliyorum. Hele bir aç olalım; insanın gözü hiçbir şeyi görmez, anlamaz. Pekiyi bir hafta aç oldu mu insan ne yapar? O zaman aklı da gider.

Onun için fakiri arayıp bulmak bizim vazifemiz.

Kocakarı bile Hz. Ömer'e:

“—Ömer de kim? Benim babam ondan kerim adamdı.” demiş.

Hz. Ömer kendisi ama tebdîl-i kıyafet eylemiş. Bakıyor ki bir aileden feryat figan, mızırdanmalar, ağlamalar, çoluk çocuk... Kapıyı çalıyor:

“—Niye ağlıyorsunuz?”

“—E aç çocuklar, bir haftadır oyalıyorum.”

Ocağın üstündeki tencereye de çakılları koymuş, çangur çungur karıştırıyor.

“—Yemek pişecek çocuklarım, hadi biraz uyuyun...” diye uyutuyor.

Çocuklar açlıktan uyuyamaz ki... Uyku karnı tok olduğu zaman olur. İnsanın karnı tepe gibi şişti mi yatacak yer aramaya başlar, gözler bayılmaya başlar. Hele bir aç olsun, o zaman insanı uyku tutmaz.

“—Ya bunların anası babası nerede?”

“—Filanca savaşta şehid oldu.”

“—Allah Allah, sen nesisin?”

“—Ben babaannesiğim veya anneannesiğim. Bu yetimlerin, bu zavallı şehid çocuklarının nenesiğim ben.” diyor.

“—E be kadın, şurada halife Ömer, gitsen istesen vermez mi?”

“—Ömer de kim oluyor? Benim babam ondan daha asil kimseydi.” diyor.

Onurlu; “Ömer de kim? Benim babam ondan kerim adamdı. Ben Ömer’e tenezzül mü ederim? İstemem!” diyor.

Hız. Ömer arıyor. Hepimiz öyle olacağız. Yani Hız. Ömer’in aradığı gibi arayacağız.

“—Kim fakir? Hakikaten fakir kim?”

Gidersin bir fakir semte, gör bak; yol yok, çeşme yok, su yok, yakacak yok... Neyse soğuklar geçti, artık güneş ısıtıyor. Her taraf çamur. Eh hava güzelleşti, kuruyor. Tamam, onlarla mutlu oluyorlar. Öyle şey yok. Sen dolaşacaksın, arayacaksın, bulacaksın. Akrabalarına sor.

“—Hocam bu işin sahtekârı var.”

Var, sahtekârına aldanma.

Tüccarı var; kapı kapı dolaşır, cebini doldurur.

“—Bu ne? Ya cebin yırtılacak, dolmuş!” dersin; “Olsun” der, “Sen de ver!” der.

Öylesi de var. Sen asıl fakiri bulmaya çalış.

Cömertlik insanı cennete götürür. Cömert olacağız. Allah yolunda helâl kazancımızın bir miktarını sarf edeceğiz.

Neden?

O bir miktarı senin hakkın değil; o, kardeşin hakkı:

وَالَّذِينَ فِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ مَعْلُومٌ لِلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ

(المعارج: ٢٤ - ٢٥)

(Ve'llezîne fî emvâlihîm hakkun ma'lûm. Li's-sâili ve'l-mahrûm)

“Zenginlerin mallarında dilencilerin, mahrum kimselerin, yoksulların belli bir hakkı vardır.”
(Meâric, 70/24-25)

Çalışan çalışamayana, varlıklı yoksula verecek.
“—Hocam o da çalışsın, ben nasıl çalıştım...”

Canım, düşmez kalkmaz bir Allah... Adam filanca yerde ağa oluyor da sonra ne duruma düşüyor.

Biz lisedeyken bir küfürbaz müstahdem vardı.
Biz de gider hocalara şikâyet ederdik;

“—Yine bu adam gelmiş, bizim tarım dersi için yaptığımız saksıları almış götürmüş. Laf dinlemiyor, söz söylenmiyor...” diye.

Yanaştı öğretmenimiz, dedi ki:

“—Çocuklar bu kim, biliyor musunuz?”

“—Nerden bilelim...”

“—Bu lisede hocaydı. Allah kimseyi düşürmesin, biraz aklını oynattı. İşte burada müstahdem olarak idare ediyoruz. Siz de idare edin!” dedi.

Bizim tarım dersindeki saksılarımızı kendi bildiğine alıp gidiyor.

“—Aldırmayın!” dedi.

Düşmez kalkmaz bir Allah. Öğretmendir, müstahdem olur. Müstahdemdir, Allah korusun, el açacak duruma düşer. Dünyanın her türlü hâli var.

Merhametli olacağız. Peygamber SAS Efendimiz, dilenciye:

“—Atın üstünde bile gelse verin.” diyor, belki doğru söylüyordur diye...

Sen onu bilemezsin, herkesin kalp gözü açık değil, ne olduğunu anlayamazsın.

Birisi Mehmed Zahid Hocamız’a geldi, yüksek perdeden konuşuyor, kerâmet yollu sözler söylüyor.

Hocamız da arslan gibi gerildi; dinledi dinledi dinledi, arkasından ne olacak... Ben kapıdan içeri girmek istiyorum;

“—Sen girme, dur.” diyor. Allah Allah, benim evimde benim salonuma girme diyor. Adam biraz cins yani... Arkasından Hocamız’a:

“—Şu kadar para ver, bu kadar para ver...” demeye getirdi.

Hocamız da cevabı yapıştırdı:

“—Biz isteyene değil, istediğimize para veririz.” dedi.

Keramet furuşluk yapıyor. Sanki Allah tarafından vazifelendirilmiş bir vazifeli mânevî zâbitmiş de... Hocamız onu yutar mı?

“—Biz öyle isteyene değil, istediğimize veririz.” dedi.

Herkes öyle olmadığına göre, bir bakacak hâline, anlamaya çalışacak; yine bir hayır yapmaya çalışacak.

Allah sahtekârlardan cümlemizi korusun...

Birisi bu. Bir de insan ilmini başkasına öğretecek. İşin aslı orada.

Sen niye camiye geliyorsun da ötekisi gelmiyor? Sen neden namuslu kazanıyorsun da ötekisi hırsızlığa sapıyor? Sen neden rüşvet verdikleri zaman almıyorsun da ötekisi alıyor? Sen neden harama sapmıyorsun da o hırsızlık yapıyor?

Eğitim farkı. Onun kafası yamuk, senin kafan el-hamdü lillâh, Allah'a çok şükür olsun, İslâm zihniyeti... Sen onun için, aç da kalsan, ağlarsın ama harama sapmazsın. O tok da olsa, lüks arabalarda da gezse, yine hırsızlık yapıyor, yine arsızlık yapıyor, yine hazineden çalıyor, yine milletten çalıyor.

Neden? Eğitim. Eğitim eksikliği, eğitim farkı.

O halde insanlarımızı, haram yemeyen dürüst insanlar olarak yetiştireceğiz.

“—Hocam herkes sahtekârlık yaparken sen de bizim müslümanlıklarını, doğruluğu tavsiye et, doğru et; herkes gelsin bunları sömürsün.”

Öyle değil. Ahirette rahat etmek için.

Allah haram yiyenin kırk gün ibadetini kabul etmiyor. Cennetine sokmayacak. Haramın acısı cehennemde cayır cayır yanarak çekilecek. Biz haram yiyemeyiz.

“—Ya çok güzel, bak ortalıkta tatlı tatlı haram paralar var. Elini uzatsan sepete doldurursun, çuvala doldurursun.”

“—Hayır, ben helal para yerim. Ben helalinden yerim, haram istemem.”

Büyüklerimiz daha da titizmiş.

Ders çalışırken, dereden suyun üstünde bir elma süzölmüş gidiyor.

“—Aa! Dereye bir elma düşmüş...”

Uzatıyor elini, suyun içinden elmayı alıyor, ‘hart’ bir ısıyor, yutmadan aklına geliyor:

“—Ya sen bunu nasıl ısıyorsun? Bu elma senin değil ki! Bu elmayı nasıl ısıyorsun? Hay Allah, yanlış iş yaptım. Düşünemedim, birden elmayı ısırdım. Ne yapayım?.. Hadi bakalım, bu elma ağacını bulacağız...”

Dersi bırakıyor; koltuğuna kitabı alıyor, derenin yukarisına doğru yürüyor. Hangi ağaçtan bu elma düşmüş olabilir? Hah, bakıyor, bir elma ağacı; derenin üstüne dalları sarkmış. Elmalar da aynı marka...

Sahibini soruyor.

“—Filanca adamdır, efendidir.” diyorlar.

Gidiyor, diyor ki:

“—Efendi, kusura bakma, sizin dere kenarındaki tarlanızdaki elmadan bir tanesi suya düşmüş. Ben de aşağı taraflarda ders çalışıyordum, kitabımı okuyordum. Suyun üstüne düşmüş olan elmayı gördüm. Elimi uzattım, ‘hart’ diye ısırdım. Ama ‘Benim olmayan elmayı ben

nasıl ısıyorum?’ diye sonra aklım başıma geldi. İşte elmanız, ucunda biraz diş izi var ama... Hakkınızı helal edin, beni affedin.”

Adam bakıyor; Allah Allah... Bir elmaya bakıyor, bir ona bakıyor, bir düşünüyor:

“—Helal etmem!” diyor.

Hadi bakalım ayıkla pirincin taşını... “Helâl etmiyorum!” diyor.

Ya bir ısırık, daha yutmamış bile, bir elma, zaten suya düşmüş...

“—Bir şartım var.” diyor.

“—Eh ne şartın varsa kabul edeyim, pekâlâ.”

“—Benim bir kör kızım var, üstelik topal, üstelik çolak; eli işlemez, ayağı işlemez, gözü kör, kulağı sağır, evde kalmış bir kızım var. Bunu kimse almaz, sen alacaksın. O evde kaldığı zaman onun hâli ne olacak? Onu alırsan o elmanın hakkını sana helal ederim.”

“—Eh, pekiyi...” diyor.

Bizim zamâne gençlerimizin, kardeşlerimizin kulakları çınlasın! Neredeyse ebat verecekler, ölçü verecekler; “Şu boyda, şu ende, şu sarışınlıkta, şu renkte, bu göz rengi, bu kirpik boyu...”

Bak, o ne demiş?

“—Pekiyi” diyor. “Pekâlâ...”

Düğün yapılıyor. Kızı görmemiş. Düğün günü gelin karşısına geliyor, örtülü. Kim bilir ne hilkat garibesi... Bir duvağını kaldırıyor ki:

“—Aa! Emsalsiz güzel bir kız!”

Şaşkınlığını ifade ediyor.

Hani dilsizdi? Dili varmış. Gözüne bakıyor; pırıl pırıl, gayet güzel. Kulağı işitiyor. Eline bakıyor; sağlam. Ayağına bakıyor; sağlam. Ne yaparsın?

Sen olsan sevinirsin, ben olsam sevinirim herhalde... Ne yapıyor?

Hemen orayı bırakıyor, kapıdan haydi dışarıya dosdoğru kayınpederinin yanına...

“—Bir yanlışlık oldu galiba... Herhalde bir yanlışlık oldu. Çünkü sen bana ‘kötürüm’ dedin, ‘kör’ dedin, ‘topal’ dedin, ‘sağır’ dedin, ‘dilsiz’ dedin; benim karşıma dünya güzeli bir kız çıktı. Herhalde bir yanlışlık var. Adreste bir yanlışlık var. Bu olmadı...” diyor.

Kayınpeder:

“—Git evlâdım, tamam!” diyor, sırtını sıvazlıyor. “Evlâdım o benim kızım. Ben ona ‘kör’ dedim; harama bakmadı, haramı gözü görmedi. ‘Sağır’ dedim; yasak nağme dinlemedi. ‘Topal’ dedim; haram yere varmadı. ‘Çolak’ dedim, ‘kötürüm’ dedim; harama elini uzatmadı. Ben onu mahsustan kinâyeli söyledim. O kız sana layıktır çünkü sen takvâ ehlin; o kız da sana lâyıık.” diyor.

O evleniyor da ondan İmâm-ı Âzam Hazretleri oluyor. Öyle aileden öyle alim oluyor.

Çok hikâyeleri vardır ama bu hikâyeye, bu kıssa, bu menkıbe güzel bir şeydir

Biz de öyle dine imana sarılırsak, ilmi öyle öğrenirsek, öyle öğretirsek o zaman evlatlarımız öyle olur.

Para nereden geliyor, belli değil; nereye gidiyor, belli değil.

“—Bizim çocuk haylaz hocam. Ben ilkokula kadar bütün dinî bilgilerini verdim, şimdi namaza bile gelmiyor. Eve de gelmiyor. Biraz fazla zorladığımız zaman; ‘Ehh! Sen de be!’ diyor.”

Helâl lokma yedirmemişsin demek. Her şey helâl lokmadan başlıyor.

Biz helâl lokma yiyeceğiz. Helâl kazanacağız, helâl lokma yedireceğiz. Hak ilmi, güzel ilmi, dürüstlük ilmini öğreneceğiz, çoluk çocuğumuza öğreteceğiz.

Bu ikisine gıpta edilir. Dünyada başka şeyin pek önemi yok. Yani helal para, mal ve sarf ediş yeri güzel. Güzel ilim ve onunla yaşamak, ilmine uygun yaşamak ve ilmi başkasına öğretmek.

Allah-u Teâlâ hazretleri cümlemize hayırlı ilimler versin, hayırlı mallar versin... Öyle o büyüklerimiz gibi yaşamayı nasib eylesin...

Bizim dedelerimiz toptan böyleydi de sonra bize getirdiler, başka başka huylar aşıladılar; başka başka hastalıklar girdi, başka başka dertler girdi. Uğraş, dur:

“—Acaba frengiden nasıl kurtulurum, acaba AIDS hastalığını nasıl engellerim, acaba bu rüşveti nasıl engellerim?”

Müslümanlıkla engellersin. İşin doğrusu bu. Kim yapmıyorsa incele, ondan sonra anla.

Mesela müslümanın eğer misvak kullanırsa, ağzında piyorehastalığı olmuyor. Namazını kılarsa, dizinde belinde hastalık olmuyor. Orucunu tutarsa, vücudunda şunu bunu olmuyor.

Müslümanlığın her emrini Allah bir faydaya bağlamış; onu yaptığı zaman müslümana bir fayda geliyor, yapmadığı zaman da bir dert geliyor. Ama anlayana aşk olsun!

Derdi bilemiyor, yani derdin nereden geldiğini bilemiyor. Dert, müslüman olmamaktan geliyor. Veyahut değer hükümlerinin eksik nâkıs olmasından geliyor, hedeflerin eksik olmasından geliyor.

Hayatta hedef çok para kazanmak mıdır? Sırf çok para kazanmak mıdır? Haram helâl nereden gelirse gelsin çok para kazanmak mıdır?

Hayır, hedef bu değil! Herkes böyle düşünmezse, “Ben çok para kazanmaya azmetmişim, nereden gelirse gelsin. Deve gelirse hamuduyla yutarım.” diyorsa, o zaman tabii ne olacağı belli olmaz. Hedefler yüksek olacak.

“—Ben âhireti öğreneyim, Allah’ın rızası yolunu öğreneyim, Allah yolunda çalışayım.” diyor.

Tamam. Ötekisi de;;

“—Hayır, ben onu istemiyorum. Ben mevki makam sahibi olayım; herkes beni sevsin, beğensin, alkışlasın, itibarlı bir adam olayım.” diyor.

İtibar Allah indinde olsun, Allah sevsin, Allah indinde muteber bir kul ol. Allah sevdi mi, her şeyi ihsan eder.

Bu hadîs-i şerîf üzerinde fazla durduk. Çünkü iki önemli şeye dayanıyordu. Onu iyice anlatalım diye. Zaten bildiğiniz şeyler ama hadislerde bereket vardır. Hatta bildiğini bile insan tekrar tekrar öğrense iyi olur. Öğrendiğini başkasına da nakleder.

Siz biliyorsanız başkasına da söylersiniz veya azminiz bilenir. “Bak” dersiniz, “ben ticaretimin mütevâzı olduğuna üzülüyordum veyahut filanca sıkıntıya düştüğüme üzülüyordum; üzülmeyeyim, işin doğrusu buymuş.” dersiniz. Onun için uzun uzun anlattık.

b. Yeryüzü Allah’ındır

İkinci hadîs-i şerîf, bugünkü hadislerden...
Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁴

لَا حِمَى إِلَّا اللَّهُ وَلِرَسُولِهِ

(حم.خ.د.ح.ب.قط.ع.ن.ابن عباس عن الصعب بن جثامة؛ البزار عن أبي هريرة)

⁴ Buhârî, *Sahîh*, c.VIII, s.191, no:2197; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.VIII, s.323, no:2679; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.38, no:16472; Taberânî, *Mu’cemü’l- Kebîr*, c.VIII, s.82, no:7426; Beyhakî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.VI, s.146, no:11585; Neseî, *Sünenü’l-Kübrâ*, c.III, s.408, no:5775; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.I, s.347, no:137; Abdullah ibn-i Abbas es-Sa’b ibn-i Cesâme RA’dan.

Dâra Kutnî, *Sünen*, c.IV, s.238, no:122; Amr ibn-i Şuayb babasından, o da dedesinden.

Kenzü’l-Ummâl, c.IV, s.383, no:11024; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XVI, s.382, no:17057.

RE. 480/10 (*Lâ hımâ, illâ li'llâhi, ve li-rasûlihî.*) “Çevrili özel arazi yoktur, ancak Allah ve Rasûlü’nün arazisi vardır.” diyor.

Eskiden otlaklar, araziler, hazine arazisi ve sâiresi geniş bir memleket. Şimdi her yerin tapusu çıktı. Yani bir yere, dağın başında bir kulübecik yapmak istesen biraz sonra, bir gün sonra, iki gün sonra, başına birisi dikilir;

“—Burası benim yerim, hadi bakalım yallah!” der.

Ama eskiden dağ taş her taraf sahipsizdi.

أَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةٌ

(النساء: ۹۷)

(*Ardu’llâhi vâsiah*) “Allah’ın yeryüzü geniş...” (Nisâ, 4/97) İsteyen bir yeri çeviriyordu, isteyen bir vadide beğendiği bir yerde kalıyordu. “Şurası benim mülküm!” diyen, onun mülkü olmayan yer serbest... Koyunlar, otlar, develer otlardı.

Bazıları böyle geniş yerlere kimseyi sokmamak istemişler.

“—Yoo, burada otlatamazsın, şöyle yapamazsın böyle yapamazsın...” gibi.

Onun üzerine Peygamber Efendimiz bu hadîs-i şerîfi buyurmuş ki, Allah’ın dinine göre, Rasûlullah’ın emrine tahsis edilmiş çevrili araziler olduktan sonra tamam, evet oraya girilmez. Allah’ın hükmüne göre, çevrildikten sonra giremez.

Ama öteki tarafta herkes serbest olmalı. Yani “Oranın mâliki olmayan kimse öteki kimseye mâni olmamalı; serbestçe koyunlar, develer otlamalı!” mânâsına. Böyle bir hadîs-i şerîf ile karşılaşırız.

c. Bazı Fıkhî Hükümler

Üçüncü hadîs-i şerîf:

Hiz. Ali Efendimiz'den RA ve KV rivayet edilmiş bir hadîs-i şerîf.

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:⁵

لَا رَضَاعَ بَعْدَ الْفِصَالِ وَلَا وِصَالَ وَلَا يُتَمَّ بَعْدَ
الْحَلْمِ وَلَا صُمْتُ يَوْمِ إِلَى اللَّيْلِ وَلَا طَلَّاقَ قَبْلَ
النِّكَاحِ

(ع.ب. عن علي)

RE. 480/11 (*Lâ radâa ba'de-l-fısâli, ve lâ visâle, ve lâ yütme ba'de'l-hulumi, ve lâ samte yevmin ile'l-leyli, ve lâ talâka kable'n- nikâhi.*)

(*Lâ radâa ba'de'l-fısâli*) “Memeden kestikten sonra süt kardeşliği teşekkür etmez.”

İkincisi; (*Ve lâ visâle*) “Orucu akşam iftar etmeden ertesi güne vasledip bağlamak, visal orucu tutmak, savm-ı visal tutmak yoktur.”

⁵ Abdürrezzak, *Musannef*, c.VI, s.416, no:11450; Hiz. Ali RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VI, s.274, no:15679; *Câmiü'l-Ehadîs*, c.XVI, s.392, no:17091.

(*Ve lâ yûtme ba'de'l-hulumi*) “Ergenlik çağına geldikten sonra çocuk yetim sayılmaz, yetimlik hükmü olmaz.” Artık kendi himaye çağını geçmiş olduğundan böyle şey yoktur.

(*Ve lâ samte yevmin ile'l-leyli*) “Gündüz susup o suskunluğunu geceye kadar devam ettirmek tarzında adet bâtıldır, öyle susma tarzında şey yoktur.”

(*Ve lâ talâka kable'n-nikâhi*) “Daha nikâh teşekkül etmeden boşama olmaz.” Önce bir nikâhına girecek, ondan sonra boşama olur. “Daha nikâh olmadan boşama olmaz.” diye bildirmiş.

Sütlü bir kimse, göğsünde süt olan bir kimse iki çocuğu emzirse bu iki çocuk arasında süt kardeşliği teşekkül eder. Ve bu süt kardeşliğe İslâm önem vermiştir. Bunlar birbirleriyle evlenemezler. Bununla ilgili hüküm vardır.

“Ama bu, süttten kesilme müddetinden sonra olmuşsa o zaman bir şey gerekmez.” diye Peygamber Efendimiz emzirme müddeti geçtikten sonra olan, velev aynı kadın emzirmiş bile olsa, iki kimse arasında süt kardeşliği teşekkül etmez, diye bildiriyor.

Bazı kimseler orucu peş peşe tutarlardı. O da bir âdet. Peygamber Efendimiz öyle demiyor.

Sünnete uygun olan oruç nasıldır?

Akşamleyin iftarda acele edersin. Sahura kalkarsın.

Peygamber SAS Efendimiz sahurı tavsiye ediyor:⁶

⁶ Buhârî, *Sahîh*, c.II, s.678, no:1823; Müslim, *Sahîh*, c.II, s.770, no:1095; Tirmizî, *Sünen*, c.III, s.88, no:708; Neseî, *Sünen*, c.IV, s.141, no:2146; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.I, s.540, no:1692; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.99, no:11968; Dârimî, *Sünen*, c.II, s.11, no:1696; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.213, no:1937; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.VIII, s.245, no:3466; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.II, s.295, no:2028; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.I, s.58, no:60; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.V, s.235, no:2848; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.IV, s.227, no:7598; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.II, s.274, no:8913; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.III, s.408, no:3908; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IV, s.236, no:7902; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.75, no:2456; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.III, s.35; İbnü'l-Ca'd, *Müsned*, c.I, s.215, no:1425; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.395, no:677; Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.II, s.55, no:2310; İbnü'l-Cârud, *el-Müntekâ*, c.I, s.104, no:383; İbn-i Hibbân, *Tabakâtü'l-Muhaddisîn*, c.III, s.127; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.I, s.354, no:283; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.305; İbn-i Asâkir, *Târih-i Dimaşk*, c.III, s.230; Ebû Avâne, *Müsned*, c.II, s.177, no:2737; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.III, s.238; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Neseî, *Sünen*, c.IV, s.140, no:2144; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.213, no:1936; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.X, s.138, no:10235; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, c.IX, s.7, no:5073; Bezzâr, *Müsned*, c.V, s.217, no:1821; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.75, no:2454; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.III, s.305; Kudâî, *Müsnedü's-Şihâb*, c.I, s.395, no:675, 576; İbn-i Hibbân, *Tabakâtü'l-Muhaddisîn*, c.IV, s.69; Mizzî, *Tehzîbü'l-Kemâl*, c.XXIV, s.515; İbn-i Hacer, *Tehzîbü'l-Tehzîb*, c.IX, s.62; Cürcânî, *Târih-i Cürcân*, c.I, s.300, no:510; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.II, s.103; Dâra Kutnî, *İlel*, c.V, s.67, no:712; Ebû Avâne, *Müsned*, c.II, s.178, no:2745; Abdullah ibn-i Mes'ud RA'dan.

Neseî, *Sünen*, c.IV, s.141, no:2147-2151; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.377, no:8895; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.V, s.175, no:4990; Taberânî, *Mu'cemü's-Sağîr*, c.I, s.162, no:253; Abdü'r-Rezzak, *Musannef*, c.IV, s.228, no:7601; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.II, s.275, no:8914; Neseî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.II, s.75, no:2457; Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.III, s.322; İbn-i Hibbân, *Tabakâtü'l-Muhaddisîn*, c.III, s.20; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.V, s.233, no:2719; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.III, s.15; Dâra Kutnî, *İlel*, c.XI, s.103; Ebû Avâne, *Müsned*, c.II, s.178, no:2744; Ebû Hüreyre RA'dan.

Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.III, s.32, no:11299; Taberânî, *Mu'cemü'l-Evsat*, c.VIII, s.91, no:8064; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.II, s.275, no:8920; İbn-i Esir, *Üsdü'l-Gâbe*, c.I, s.1185; Ebû Saîd el-Hudrî RA'dan.

Ebû Nuaym, *Hilyetü'l-Evliyâ*, c.VII, s.90; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.III, s.111, no:1116; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VI, s.98; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.III, s.60, no:1126; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VIII, s.849, no:23966; *Keşfü'l-Hafâ*, c.I, s.361, no:976; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XI, s.262, no:10736.

تَسَحَّرُوا فَإِنَّ فِي السَّحُورِ بَرَكَةً

(ط. حم. خ. م. ت. ن. ه. ح. ب. عن أنس؛ ن. حل. حم. خط. ض. عن أبي هريرة، وأبي سعيد، وجابر)

RE. 251/7 (*Tesahharû, feinne fi's-sahûri berekeh*) “Sahur yapın! Çünkü sahurda hayır, bereket, nimet vardır; manevî lezzetler, hikmetler vardır.” buyuruyor.

Sahura kalk bakalım. Zaten sahur güzel bir vakittir. Sahur vakti, seher vakti güzel bir vakittir, kıymetli vakittir, duaların kıymetli olduğu vakittir. Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin kullarına gizliden gizliye –duyanlara ne mutlu– nida ettiği vakittir ki;

“–Yok mu benden bir şey isteyen? Haydi istesin, istediğini vereceğim!” dediği zaman. o vakit.

O vakit bereketli vakit... O vakitte kalkıp birazcık bir suiçmekle, bir hurma yemekle, bir üzüm yemekle bile sahur yapmak Efendimiz'in tavsiyesidir. Oruç tutmakta tavsiye budur. Akşam da iftara acele etmeyi tavsiye etmiştir.

“–Daha acıkmadım hocam. Evet, oruçluydum ama karnım acıkmadı. Akşamı kıldım, yatsıyı da kılıvereyim, eve gidince orucumu açarım!”

Hayır! Hemen daha ezan okunurken, şadırvanın başında bekle, orucunu aç! Peygamber Efendimiz'in iftarda acele etmek tavsiyesi var.

Bizim ibadetlerde dikkat edeceğimiz husus, her ibadetimizi sünnet-i seniyyeye uygun olan şekilde yapmaktır.

“—Efendim falanca adam bir daldırıyor ibadete, yap Allah’ım yap, yap Allah’ım yap...”

Kim dedi sana, “Bu kadar yap!” diye kim söyledi?

“—Kimse söylemedi; kendi keyfimden, zevkimden, ibadeti sevdiğimden böyle yapıyorum.”

SAS Efendimiz böyle tavsiye etmemiş ki:⁷

خُذُوا مِنَ الْعَمَلِ مَا تَطِيقُونَ فَإِنَّ اللَّهَ لَا يَمَلُّ حَتَّى
تَمَلُّوا

(حم.خ.م.حب.ق.عن عائشة)

RE. 277/1 (*Huzû mine’l-ameli mâ tutîkùn*)

“Amellerden güç yetirebileceğiniz kadarına girişin!” Öyle çok fazla ibadet taat edip de, bir ara yapıp ondan sonra yorulup, dermansız düşüp, ibadetten soğuyup kenara çekilmek doğru değil.

(*Feinna’llàhe lâ yemellü hattâ temellû*)

“Çünkü, Allah sizin yapacağınız ibadetlerden bıkmaz. Kulum çok ibadet etti, artık etmesin demez; siz bıkmadıkça...”

---

⁷ Buhârî, *Sahîh*, c.VII, s.79, no:1834; Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.191, no:1307; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.VI, s.84, no:24584; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.II, s.67, no:353; İbn-i Huzeyme, *Sahîh*, c.III, s.283, no:2079; Ebû Avâne, *Müsned*, c.II, s.173, no:2719; Tahâvî, *Müşkilü’l-Âsâr*, c.II, s.141, no:547; Abdürrezzak, *Musannef*, c.XI, s.290, no:20566; Begavî, *Şerhü’s-Sünneh*, c.II, s.158; Hz. Aişe RA’dan.

Kenzü’l-Ummâl, c.III, s.29, no:5300; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XII, s.263, no:11881.

Amma kul bıķıverirse, mahvolur. Namazdan bıķıverirse, oruğtan, ibadetten bıķıverirse, bu yoldan dđnđverirse, bu gđzel yolu bıraktı mı, bundan sonraki yolların hiç birisi cennete gđtđrmez. Haktan gayri yol cehenneme gđtđrđr insanı. Allah saklasın...

Sđnnet ile uygun olarak, sđnnet kâidesine uygun olarak yapılan itidalli bir ibadet, bid'at yolunda çok yapılan ibadetten daha hayırlıdır.

Onun için esas olan, sevaplı olan çok ibadet etmek değil, çok meşakkâtlı şey yapmak değil; sđnnete uygun yapmak. Bu inceliği bđtđn iyi mđslđmanların bilmesi lazım. Bilmezse iyi mđslđman olmaz. İyi bilmesi lazım.

‘–İbadetin en makbulđ ne tarzda olanıymış?’

Sđnnete uygun olanıymış. Tavsiyeye uygun olanıymış.

‘–Neden bđyle diyor Peygamber Efendimiz?’

Çünkü bu insanlara “tut” dersin yutar, “vur” dersin kırar, “yakala” dersin öldđrđr, “sık” dersin boğar. Yani bu insanlar itidâli bilemez.

“–Hadi bakalım, gecenin bir vaktinde kalk, uykunu bđl, teheccđd namazı kıl.”

Tamam. Kiři uykuya esir olmayacak, uykusunun arasında uyandığı zaman nefisini yenebilecek. Kalkacak, bir abdest alacak, vđcuduna bir tazelenme olacak, masaj olacak, kan deverâni hızlanacak. Secde ettiği zaman beyni kanla yıkanacak, tekrar kalktığı zaman... Ondan sonra tekrar yatacak. Demek ki nefis zayıflıyor, irade kuvvetleniyor. Tamam, bu kadar yap.

“—Gece hiç uyumayayım.”

Pekiye, uyuma. Pekâlâ... Bu gece hiç uyumadın; yarın ne yapacaksın?

“—Yarın uyurum.”

E ne anladım ben? Gece uyumadın, yarın uyuduktan sonra ne anladım ben bu işten?

“—Hocam yarın da uyumayayım.”

Pekiye, tamam yarın da uyuma; akşam ne yapacaksın?

“—Akşam yine uyumam.”

Bir gün devam edersin, iki gün devam edersin, üçüncü gün başlarsın sendelemeye... Hem de uykusuzluktan aklına zaaf gelir; saçmalamaya başlarsın. Vehimler başlar, hayaller başlar.

İbadeti ölçülü yapacaksın.

Oruç tutuyorsun; sahura kalk, ölçülü oruç tut, iftarını yap, öylece ölçülü...

“—Efendim ben hiç iftar etmeden orucu bir dahaki güne bağlayabilirim.”

Bu cambazlık değil ki, güç kuvvet denemesi değil ki; irade terbiyesi meselesi.

“—Dâimî bütün sene oruç tutarım.”

Yasak; tavsiye edilmemiş. Bütün sene oruç tutmak iyi değil.

“—Hocam 365 gün oruç tutmak mı iyi, bazı günler tutup bazı günler tutmamak mı?”

Bazı günler tutup bazı günler tutmamak iyi.

“—Nasıl olur?”

Peygamber Efendimiz öyle dediği için. Peygamber Efendimiz ne demişse öyle olacak.

“—Neden?”

Sen çünkü 365 gün oruç tutmaya alışırsan, hani haram vakitleri çıkartalım, Kurban Bayramı, Ramazan Bayramı'nı çıkartalım; o zaman oruç sana âdet haline gelir, orucun kıymeti kalmaz. Bazı günler oruç tutacaksın, bazı günler tutmayacaksın, yiyeceksin. Oruç tuttuğun zaman canın yanacak. Yani acıkacaksın, kıvranacaksın. “Hay Allah...” yutkunacaksın, kendini tutacaksın; oradan orucun kıymeti olacak.

Onun için her işimizde ne yapacağız? Allah'ın sevgili kulu olmak için yapacağımız ne?

“—Bin rekât namaz kılmak, bütün sene oruç tutmak...”

Hayır, öyle değil. Allah'ın sevgili kulu olmanın yolu; Peygamber Efendimiz'in izinden gideceksin. Bastığı yere basacaksın, yürüdüğü yola gideceksin, o istikamette yürüyeceksin.

“—Gece uyumuş mu Peygamber Efendimiz?”

Uyumuş. Sen de uyu. Kalktığı zaman kalk, uyuduğu zaman uyu.

“—Gündüz uyumuş mu Peygamber Efendimiz?”

Evet, gündüz de uyumuş. Peygamber Efendimiz gündüz öğleden önce uyumayı tavsiye ediyor. Kendisi de yapmış.

İnsan çok dinç olur, çok sağlıklı olur. Gündüzün öğle vakti civarında, öğleden biraz evvel bir

yat, yarım saat kırk beş dakika bir uyu, tamam; akümülatör tekrar şarj olur, hadi akşama kadar çok sıhhatli çalışırsın.

Öğle dinlenmediğin zaman ikindide artık turşun çıkmaya başlar, akşama eve perişan dönersin. Gündüz uykusu gece ibadetine yardımcıdır, destektir. Gündüz uyuduğun zaman gece ibadetini rahat yaparsın. Onun için sünnete uygun olarak yapabilirsen işyerinde, şurada burada, öğleyin yarım saat kırk beş dakika uyu bakalım.

Ama geceleyin de teheccüde kalk bakalım. Doğrusu bu.

“—Hocam ben bütün gece ayakta dururum, okurum, yazarım çizerim; tam sabah namazının vakti geldiği zaman erken vaktinde namazı kılarım...”

“—Namaza gel” demiyor mu sana?

“—Gel” diyor.

Senin bütün gece uyuyup sabah namazına gelmen, bütün gece ibadet edip sabah namazını kaçırmandan daha hayırlı.

“—Neden?”

O sünnet, bu bid’at... Her şeyimizi Peygamber Efendimiz’e benzeteceğiz. Ondan burada hadis okuyoruz.

Hadis okuyuşumuzun sebebi ne? Peygamber Efendimiz’e uyalım! Her gün bir edep, bir usül öğreniyoruz, onu tatbik edelim diye.

İbadetin çokluğunda değil iş; kalitesinde, yapılış tarzında ve zihniyetinde. Onun için ona dikkat edelim.

Bu da bu kadar yeter.

(*Ve lâ yütme ba'de'l-hulmi*) “Erginlik çağına geldikten sonra artık yetimlik meselesi bahis konusu olmaz.”

Artık o büyümüştür, iki eli bir başı içindir, işini görecektür duruma gelmiştir. Ona yetim muamelesi yapmaya hacet kalmıyor.

(*Ve lâ sumte yevmin ile'l-leyli*) Gündüzden niyet ediyor konuşmamaya, ağzını kapatıyor, geceye kadar...

Bu Kur'ân-ı Kerîm'de de var:

إِنِّي نَذَرْتُ لِلرَّحْمَنِ صَوْمًا فَلَنْ أُكَلِّمَ الْيَوْمَ إِنْسِيًّا

(مریم: ۲۶)

(*Innî nezertü li'r-rahmâni savmen felen ükellime'l-yevme insiyyâ.*) “Ben Rabbime oruç niyet ettim, susma niyet ettim. Bugün insanlarla hiç konuşmayacağım. Hiçbir kimseyle konuşmayacağım.” dedi Hz. Meyem RA.

İslâm'da böyle susmak suretiyle sükut orucu yok. Bir şey soruyorsun;

“–Şu şöyle mi?”

“Hı hı...” işaret bilmem ne...

“–E konuşsana! Dilin mi yok?”

Var. Ama susmaya niyet etmiş.

İslâm’da böyle şey yok. Onun için Peygamber Efendimiz suskunluk tarzındaki âdetin de olmadığını bu hadîs-i şerîfte ifade ediyor. Yani delilimiz bu hadîs-i şerîf.

(*Ve lâ talâka kable’n-nikâh*) Olur ya, insan bazen birisiyle nişanlandı... Daha ortada fol yok yumurta yok... Fol var da daha yumurta yok... Her şeyi tamam değil, iş bitmemiş, pişmemiş;

“–Boşadım seni!”

“–Eyvah, ne dedim ben ya? ‘Boşadım’ dedim. Şimdi nişanlımla bizim hâlimiz ne olacak? ‘Boşadım’ dedim. Hadi gel, hocaları dolaşalım...”

Bir şey olmaz. Daha nikâh yapmadın ki, boşadım demekten bir şey olsun. Olmayan bir şeyin boş olması olmaz ki. Daha nikâh yok ki boşama olsun.

Onu anlatıyor Peygamber Efendimiz. Demek ki bazı kimseler böyle tereddütlere düşmüşler.

d. Okuyup Üflemek Var mı?

Dördüncü hadîs-i şerîfe geldik.

Bu da Enes RA’dan rivayet edilmiş. Burada çok kaynaklar zikredilmiş.

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:⁸

لَا رُقْيَةَ إِلَّا مِنْ عَيْنٍ أَوْ حُمَةٍ أَوْ دَمٍ لَا يَرُقَا

(د. طب. ك. عن أنس؛ حم. ه. خز. حب. ع ن بريدة؛ حم. د. ت. طب. ق. عن عمران بن حصين)

RE. 480/ (*Lâ rukyete illâ min aynin, ev hummetin, ev demin lâ yerka'*)

(*Lâ rukyete*) “Okuyup üfleme yoktur; (*illâ min aynin*) ancak göz değmesine, (*ev hummetin*) veyahut ateşli hastalığa, (*ev demin lâ yerka'*) veyahut akıp duran, kesilmeyen kana karşı okuma vardır. Yâni, bilhassa bunlara okuma vardır.”

Arapçanın dilbilgisi kaidesi nasıl? Hepinizin bildiği misalle anlatalım:

(*Lâ ilâhe*) ne demek? “Hiçbir ilâh yoktur.”

Arkası var: (*illa'llàh*) illâsı var. *Lâ ilâhe* ama *illâ'sı* var.

---

⁸ Ebû Dâvud, *Sünen*, c.X, s.393, no:3391; Taberânî, *Mu'cemü'l-Kebîr*, c.I, s.254, no:733; Enes ibn-i Mâlik RA'dan.

Buhârî, *Sahîh*, c.XVII, s.473, no:5270; Tirmizî, *Sünen*, c.VII, s.384, no:1983; Ebû Dâvud, *Sünen*, c.X, s.387, no:3386; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.IV, s.436, no:19922; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.VI, s.130; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IX, s.348, no:19373; Hamîdî, *Müsned*, c.II, s.369, no:836; Umran ibn-i Husayn RA'dan. Müslim, *Sahîh*, c.I, s.494, no:323; İbn-i Mâce, *Sünen*, c.X, s.344, no:3504; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.I, s.271, no:2448; Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.IX, s. 341, no:19329; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.II, s.57, no:1163; Büreyde RA'dan.

Deylemî, *Müsnedü'l-Firdevs*, c.V, s.200, no:7948; Câbir ibn-i Abdullah RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.X, s.61, no:28365; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XVI, s.394, no:17095.

İlla'llah, "Allah'tan gayrı..."

O zaman: "Hiçbir ilah yoktur, Allah'tan gayrı..."

Bu, Arapça'nın özelliğidir, söyleyiş tarzıdır. Bu üslup ile...

İlk önce, *lâ nâfiyetü'l-cins*, bir cinsi tamamen nefyeden *lâ*'yı çeker: *Lâ ilâhe*, "Hiçbir ilâh yoktur." Arkasından *illâ*'sı gelir, o kurtarır. Yani o kurtaran zincir gibi... Ondan sonra ona sarılır kurtulursun.

Lâ ilâhe, "Hiçbir ilâh yok." *İlla'llah*, "Allah var."

Arapça'nın üslubu budur.

İşte burada da aynı üslupla Efendimiz buyurmuş ki:

(*Lâ rukyete illâ min aynin, ev hummetin, ev demin lâ yerka'*) "Ancak göz değmesine dua edilir, okunur üflenir, ateşli hastalığa okunur üflenir, sakın olmayan kana okunur üflenir."

Sakin olmayan kan kesilir mi? Kesilir, Allah dilerse kesilir. Dua ile dağlar yerinden oynar.

Millet sanıyor ki duanın sadece psikolojik tesiri var. Ben burada dudaklarımı kıpırdatacağım, ne dersem diyeyim; o oradan iyi olacak.

"—Neden?"

"—O benim iyi bir şey söylediğimi sandı da psikolojik olarak rahatladı da iyi oldu."

Bu materyalist, inkârcı zihniyettir. Buna derler, "İnkârcılığın bir başka türüsü..."

Öyle değil. Dua inen şeye de tesir eder, başa gelene de tesir eder, başa gelecek olana da tesir eder. Başa geleni kaldırır, başa geleceği durdurur.

Allah emretmiş:

أَدْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ

(المؤمن: ٦٠)

(*Üd'unî estecib leküm*) “Bana dua edin, ben sizin duanızı karşılıksız komam.” (Mü'min, 40/60)

Emretmiş, “Başüstüne!” dememiz lâzım!

Peygamber SAS Efendimiz buyurmuşlar ki:⁹

مَنْ لَمْ يَدْعُ اللَّهَ غَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِ

(حم. ش. عن أبي هريرة)

(*Men lem yed'ullàhe gadıba'llàhu aleyhi*) “Kim Allah'a dua etmezse, Allah ona gazab eder.”

“—Vay edepsiz vay! Bana dua bile etmiyor!” diye, Allah kendisine dua etmeyene gazap eder.

“—Duada çok ısrar edersem hocam, acaba ayıp olur mu?”

---

⁹ İbn-i Mâce, *Sünen*, c.XI, s.278, no:3817; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.443, no:9717; İbn-i Ebî Şeybe, *Musannef*, c.VI, s.22, no:29169; Begavî, *Şerhü's- Süneh*, c.II, s.394; İbn-i Adiy, *Kâmil fi'd-Duafâ*, c.VII, s.295; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.II, s.68, no:3160; *Câmiü'l-Ehâdis*, c.XXI, s.404, no:23844.

Hayır; yana yakıla, ısrarlı, döne döne iste:

“—Yâ Rabbi! Şunu ver. Yâ Rabbi! Bunu ver. Yâ Rabbi! Şunu isterim...”

Bu şımarık çocuğun istemesi gibi olmuyor; Allah seviyor. Candan istemeyi, duada ısrarı seviyor. Hem de duana Allah'ın icabet edeceğine kâni olarak isteyeceksin:

“—Dilerim ki yâ Rabbi, dualara icabet edersin, ver yâ Rabbi şu istediğimi!” diye candan isteyeceksin, yüreğinden gelecek.

Alimallah düşmanı tepetaklak döndürür, binayı yıkar, dağı yerinden oynatır; dua usûlü ile oldu mu...

Birisi ezan okuyormuş:

“—*Allahu ekber, Allahu ekber...*”

Evliyâullahtan biri oradan geçiyormuş:

“—Ya öyle ezan mı okunur?”

“—Ya nasıl okunur?” demiş.

“—Gel bakayım, göstereyim.”

Taşın üstüne çıkmış, bir “*Allàhu ekber!*” demiş, taş, koca kaya ‘çatırt’ ikiye ayrılmış.

Tabii insan öyle candan okumalı!

Allah-u Teâlâ Hazretleri duaya çok tesir vermiştir. Onun için candan öyle dua edelim.

“—Neye karşı?”

“—Göz değmesine.”

“—E hocam şimdi göz değmesi de mi var yani? Hem de sen üniversite hocasıydın, bak göz değmesinden bahsediyorsun.”

Göz değmesi haktır. Göz değmesi danayı tencereye sokar. Nazar insanı mezara sokar, danayı tencereye sokar. ‘Küt’ diye devirir.

Gözü değer, ‘çatırt’ diye karşısındaki şey çatlar.

“—Nasıl bir şey bu?”

Mânevî bir şey, Allah’ın esrarengiz âlemi.

Sen her şeyi biliyor musun?

AIDS hastalığı tıp literatürüne girmeden önce millet boyuna kan alıyor, kan veriyordu... Hadi bakalım şimdi de al... Millet in ödü patlıyor. Kötü yollara gidenler kötülüğü bırakmaya başladılar. Neden? Korkularından.

Fuhşiyat azalmış. İşte Allah öyle yapar.

Allah-u Teâlâ Hazretleri doğrulukla dinlemezsen, döve döve, o hale getirir. Ne dilerse öyle yapar. Kâinatı şu anda yok eder; bitti. Elektriği çevirdiğin zaman bir şey kalıyor mu, ışık kalıyor mu? Biter. İsterse var eder. İsterse birisini yok eder, ötekisini var eder. Her şeye kâdir... Kâinatın sahibi, yaratıcısı. Fizik biliyor, kimya biliyor, elektrik biliyor; her şeyi o yaratmış. Bu bilenleri yaratmış. Bu bilgileri yaratmış. Ona artık söz olur mu?

Millet ne kadar cahil...

Demek ki göz değmesine dua olur.

“—Hocam hangi duayı okuyalım?”

Peygamber SAS Efendimiz’in tavsiye ettiği özel

dualar var; “Göz değmesine karşı şu duayı okuyun!” diye. Ama *Kul hüva’llahu ehad’ı* herkes biliyor. *Kul eüzü bi-rabbi’l-felak’ı* bilirler. *Kul eüzü bi-rabbi’n-nâs’ı* bilirler. Bunlara *muavvizât* sûresi derler. Bunları okuyun, geçer.

“—Hocam acaba bir hocaya gitsek de okuttursak mı? Muska yazdırsak?”

Gitme! Kendin Kur’an’ı oku, kendin üfle.

“—Hocam cin şey yapmış da, şöyle olmuş da, böyle olmuş da...”

Sabunun üstüne iğne batırmışlar da, kuyuya atmışlar da...”

Kur’an oku... Oku Kur’an’ı... Sabunun da, suyun da her şeyin sahibi Allah!

Ondan sonra *humme*, ateşli hastalığa karşı dua.

“—Ateşli hastalık da duayla geçer miymiş?”

Geçer. Kur’an’ın şifa vermediği şeye hangi ilaç tesir eder?

Hiçbir şey tesir etmez!

Dua bereketiyle geçer. Geçmiştir. Yani misalleri vardır.

Dua bereketiyle çocuğu olmayan insanın çocuğu olur, Allah dilerse... Allah’ı zorlayamayız.

“İlle bunu böyle yapacaksın yâ Rabbi!” diyemezsin.

Yapamazsın tabii; nasıl dilerse öyle yapar da duanın öyle tesiri vardır. Ateşi geçiriyor, nazarı engelliyor ve akıp duran kesilmeyen kanı durduruyor.

e. Şuf'a Hakkı

Sahip olunan bir malda mülkte ortaklık olabilir. Ortağın ona söz hakkı olur. Buna hakkı şuf'a derler. Çünkü mülkiyet tek bir kişinin elinde değil, o da bulunuyor. Onun da sözü hakkı var.

Evde ortaksınız, sen bir evi birisine satmışsın. Olmaz. Yani ortağının da bir haberi olacak. Niye satıyorsun? Malın tamamen sahibi sen değilsin ki. Onun da bir hakkı olacak.

Ama bu hadîs-i şerîfte işte bu kaidenin esasını bildiriyor:¹⁰

لَا شُفْعَةَ لِصَغِيرٍ وَلَا لِغَائِبٍ وَلَا لِشَرِيكِ عَلَى شَرِيكِ
إِذَا سَمِعَهُ بِالشِّرَاءِ وَالشُّفْعَةَ كَحَلِّ الْعِقَالِ

(طب.ق.خ ط. عن ابن عمر)

RE. 480/ (*Lâ şuf'ate li-sağîrin, ve lâ li-gâibin, ve lâ li-şerîkin alâ şerikin, izâ semiahû bi'ş-şirâi, ve'ş-şuf'atu kehalli'l-ikâl.*)

(*Lâ şuf'ate li-sağîrin*) “Küçük olanın şuf'ası yoktur.” Çünkü kendisi küçük daha, çocuk. Yani onun mülkiyeti sahih değil. Onun velisi vardır, söz sahibi odur.

---

¹⁰ Beyhakî, *Sünenü'l-Kübrâ*, c.VI, s.108, no:11369; Hatîb-i Bağdâdî, *Târih-i Bağdad*, c.VI, s.56, no:3084; İbn-i Hibbân, *Mecrûhîn*, c.II, s.266; Bezzâr, *Müsned*, c.II, s.222, no:5404; Abdullah ibn-i Ömer RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.VII, s.10, no:17718; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.XVI, s.401, no:17110.

(*Ve lâ li-ğâibin*) “Gâib olanın, yani orada mevcut olmayanın, bulunmayan kimsenin şuf’ası yoktur.”

(*Ve lâ li-şerîkin alâ şerîkin izâ semiahû bi’ş-şirâi*) Alış verişte, o alışveriş meclisinde bulunmuş da susmuş, bir şey dememiş olan bir kimsenin, sonradan “Bu benim hakkımdı, bu ticareti engelliyorum, alış verişi gayr-i mûteber sayıyorum!” diyemez; çünkü bulundu. “O zaman söyleseydi.” derler.

(*Ve’ş-şuf’atü kehalli’l-ikâl*) “Şuf’a denilen hak, çözülen bir düğümü çözmek gibidir.” diyor.

f. Uğursuzluk Yoktur

Sayfanın sonundaki hadîs-i şerîf. Sayfa tamamlansın diye onuda okuyuverelim.

Peygamber SAS Efendimiz buyuruyor ki:¹¹

لَا شُومَ فَإِنَّ يَكُ شُومٌ فِي الْفَرَسِ وَالْمَرْأَةِ
وَالْمَسْكَنِ

(طب. عن عبد المهيمن بن عباس بن سهل بن سعد عن أبي ه ع ن جده)

¹¹ Taberânî, *Mu’cemü’l-Kebîr*, c.VI, s.122, no:5707; Abdü’l-Müheymin babasından, o da dedesinden.

Kenzü’l-Ummâl, c.X, s.114, no:28574; *Câmiü’l-Ehâdîs*, c.XVI, s.399, no:17104.

(*Lâ şu'me, fein yekü şü'mun: Fefi'l-feresi, ve'l-mer'eti, ve'l- meskeni.*)

(*Lâ şu'me*) Ne demek? “Şömlük, uğursuzluk yoktur.” Yoktur öyle bir şey. (*Fein yekü şu'mun*) “Eğer uğursuzluk diye bir şey bahis olaydı... Faraza, farz edelim olsaydı... Yoktur.

(*Fefi'l-feresi*) “Olsaydı, atın uğursuzu olurdu, (*ve'l-mer'eti*) kadının uğursuzu olurdu, (*ve'l-meskeni*) evin uğursuzu olurdu.” diyor.

Bu uğur ve uğursuzluk meselesi, insanların hakikaten zihnini çok kurcalayıp ve yalan yanlış bir sürü iş yaptıkları bir sahadır. Bir fıkra ile anlatayım. Fıkra benim hoşuma gitti:

Padişahın birisi Hint diyarında, geniş ülke, birçok mülkler var, saltanatlar vardı demek ki, av avlamak istemiş. Adamlarına demiş ki:

“—Takımları, silahları, atları hazırlayın, ava gidelim. Sabahleyin erkenden gidelim. Dağlarda bayırlarda koşturalım.

Hem harbe tâlim olur...”

Ok, mızrak atıyor. Ceylan, geyik yakalayacak, Neyse yani... kuş vuracak. Hem bir tâlim olacak hem keyif olacak, kırlarda bayırlarda gezecekler, hem de yakaladıklarını kebab yaparlar, döndürürler yerler. Zaman zaman bizde de piknik arzusu oluyor ya...

“—Hadi hazırlayın bakalım!”

Hazırlamışlar. Atlara binmişler, saraydan çıkmışlar. Tam onlar hızlı hızlı gelirken, hırpânî kılıklı bir adamcağız yolun bu tarafından öbür tarafına dıgıdık dıgıdık geçivermiş. Hükümdar dizginini çekmiş:

“—Dur!”

Adamlarına demiş ki:

“—Yakalayın şu uğursuz herifi, önümden geçti! Ava gidiyorduk, önümden geçti; hapsedin bu herifi!

Eğer akşama avda bir uğursuzluk olursa, bu adamın kellesini uçuracağım! Bakalım bu hırpânî kılıklı, saç sakalı birbirine karışmış, ben ava giderken benim önümden nasıl geçermiş görsün! Atın; akşama eğer avımız, av partimiz rast gitmezse bu adamın kellesi uçtu!”

“—Pekiye efendim, başüstüne.”

Alıyorlar, zalimin yardakçısı çok, haydi hapse atıyorlar.

Hükümdar dağa gitmiş; keklük vurmuş, ceylan vurmuş, tavşan vurmuş, ne yapmışlarsa yemişler, keyif etmişler, akşama keyifli keyifli gelmişler. Diyor ki:

“—O hapisteki adamı çağırın!”

Çağırıyorlar, yaka paça getiriyorlar. Hırpânî adam, saç sakal birbirine karışmış bir kimse. Fakir, elbisesinde kaç yaması var...

Diyor ki hükümdar:

“Haydi kelleni kurtardın. Eğer avda uğursuzluk olsaydı kelleni kesecektim. Ama çok iyi gitti, çok iyi avlar avladık, keyfim yerinde. Uğursuz değilmişsin. Hadi serbestsin, git...”

“—Allah ömürler versin efendim, pekâlâ. Teşekkür edeyim gideyim ama, bir şey sorayım müsaade ederseniz.” demiş. “Bir şey soracağım.”

“—E sor bakalım!” demiş, yayılmış tahtına, gerilmiş.

“—Siz sabahleyin ava gidiyordunuz, yolda benimle karşılaştınız, uğursuz olmam ihtimaline binâen beni yakaladınız, hapsettiniz. Sonra gittiniz avlandınız, avınız da bol oldu. Demek ki uğursuz değilmişim.

Ama hükümdarım, ben de sabahleyin evimden çıktım, sana rastladım, akşama kadar hapiste yattım, ecel terleri döktüm. Artık senin insafına bırakıyorum; uğursuz sen misin ben miyim? Allah’a ısmarladık...” demiş.

Bu hadîs-i şerîfi izah etmek için bunu söylemek lazım! Yani mânasız bir uğursuzluk lafı olmuş oluyor.

Her şey Allah’tandır.

حَيْرِهِ وَشَرِّهِ مِنَ اللَّهِ تَعَالَى

(Hayrihî ve şerrihî mina’llâhi teâlâ) [Hayır ve şer Allah’ın takdiri ile.]

Her şeyin hâlikı Allah-u Teâlâ Hazretleri'dir. Hakk'ın emri olmazsa, cümle cihan halkı senin başına üşüşeler:

“—Şu adamı öldürelim; fukaracık yalnız, adamları yok; tepeleyelim şunu, yamyassı edelim, Kayseri pastırması hâline getirelim!” deseler, getiremezler!

Allah bir şey yapar, yeri zelzele yaptırır, dağı başlarına devirir. Allah nasib etmemişse o kimseye cümle cihan halkı zarar veremez.

Eğer Allah bir kimsenin zararını murad etmişse:

“—Şu kulum şu kimsenin elinden bugün ölsün. Öyle takdir eyledim.” buyurmuşsa, öyle kader varsa, kişinin kaderi öyleyse, o adam da bu işi anladığı zaman etrafa haberciler salsa;

“—Aman benim imdadıma yetişin, benim bugün canımı almak istiyorlar, koruyun beni şu Azrail'den, bu işler olmasın.” dese; cümle cihan halkı etrafına halka olsalar, kırk kapının içine saklasalar, o adama yine gelecek olan gelir.

Kaderde ne varsa, sâbıka-ı ezelde Allah-u Teâlâ Hazretleri ne yazmışsa, o olur.

“—E bundan ne çıkar hocam?”

Bundan şu çıkar:

“—Korkma!”

Bizim büyüklerimiz demiş ki:

“–Ben korkmaktan korkarım.”

“–Neden?”

“–Korkmak, iman zaafı alâmetidir.”

Korkma ya, Allah ne dediye o olacak; ne demediye, o olmayacak. Ne korkuyorsun? Vazifene bak, işine bak. Allah yolunda yürümene gayret et, bitsin.

Allah-u Teâlâ Hazretleri cümlemize kavî iman nasib eylesin...

Bi-hürmeti esrâr-ı sûreti'l-fâtihah!

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

05. 04. 1987 - İskenderpaşa Camii

[Bütün HADİS DERSLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

